

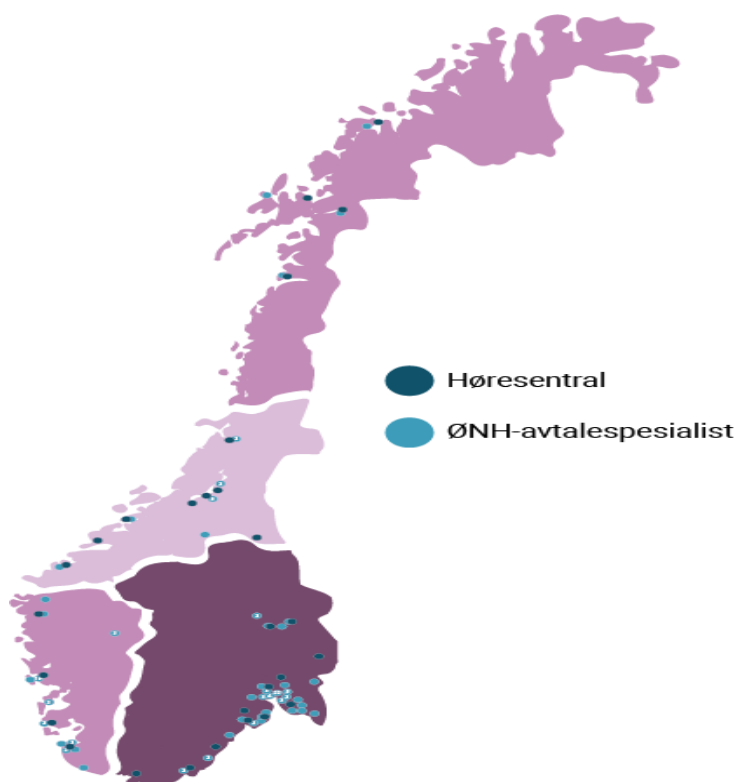
Vedlegg 3: Utredning og behandling i spesialisthelsetjenesten

Offentlig hørselsomsorg utføres oftest i form av en ØNH-undersøkelse og en audiologisk utredning, etterfulgt av behandling som inkluderer rekvirering, tilpasning og etterkontroller av høreapparater. Denne behandlingen er i dag en del av spesialisthelsetjenesten og tilbys ved hørselssentraler ved sykehusene eller hos avtalespesialister innenfor ØNH-sykdommer.

Hørselssentralene

Hørselssentralene er en del av de regionale helseforetakenes "sørge-for"-ansvar og er tilknyttet sykehusenes øre-nese-halsavdeling. Hørselssentralenes hovedoppgaver er medisinsk og audiologisk diagnostisering av barn, unge og voksne og høreapparatformidling til disse (Helsedepartementet 20021). Hørselssentralenes virksomhet er ikke regulert gjennom forskrifter, men er underlagt lov om spesialisthelsetjenester. Lovens paragraf 3-8 sier at sykehusene særlig skal ivareta pasientbehandling og opplæring av pasienter og pårørende.

Det finnes 29 hørselssentraler som hovedsakelig bemannes av legespesialister i øre-nese-halssykdommer og audiografer i tillegg til audioingeniører/-fysikere og audiopedagoger. I tillegg finnes det et hørselstilbud ved ytterligere fem sykehus, i form av tilbud ved ØNH-poliklinikk med litt ulike varianter av ambulerende eller stasjonær legespesialist og audiograf. Totalt er det et hørselstilbud ved 34 sykehus.

¹ Helsedepartementet. Et helhetlig rehabiliteringstilbud til hørselshemmede: plan for utvikling og organisering av tjenestetilbudet. Oslo: Departementet; 2002.

Illustrasjon viser oversikt over hvor hørselssentraler og tilknyttede avtalespesialister er geografisk. Detaljert oversikt over hørselstilbudet i spesialisthelsetjenesten finnes i vedlegg 2b.

Hørselssentralene og tilbud ved ØNH-poliklinikkene formidler om lag 50% av det totale antall høreapparater som deles ut i dag. De resterende 50% formidles av spesialister i øre-nese-halssykdommer som har tegnet avtale med de regionale helseforetakene. Den store andelen formidling gjennom avtalespesialister er knyttet til spesifikke geografiske områder.

Avtalespesialister

De regionale helseforetakene kan, for å dekke sitt "sørge for"-ansvar, gjøre avtaler med private tjenesteytere i henhold til lov om spesialisthelsetjeneste.

Avtalespesialistene har en tre-delt finansiering hvor de får driftstilskudd fra RHF, egenandeler som pasienten betaler og refusjon fra folketrygden. For å få rett til refusjon fra folketrygden må avtalespesialisten inngå en avtale om direkte oppgjør med Helfo. Denne avtalen er personlig og det er ingen andre enn den personen som har inngått avtalen som kan sende inn refusjonskrav.

Totalt mottok 290.000 unike pasienter behandling hos ØNH-spesialist i 2019. For de 100 behandlerne med høyest refusjonsutbetaling er gjennomsnittlig pasienttall 2718. Om vi kun ser på de 10 behandlerne med høyest refusjon, er antallet pasienter i gjennomsnitt 3747.

For at privatpraktiserende øre-nese-halsleger skal kunne rekvirere høreapparater er det en forutsetning at det foreligger en avtale med et regionalt helseforetak. Avtalespesialistene skal ha kompetanse i diagnostisering samt utprøving av høreapparater i tillegg til å ha egnede lokaler og utstyr.

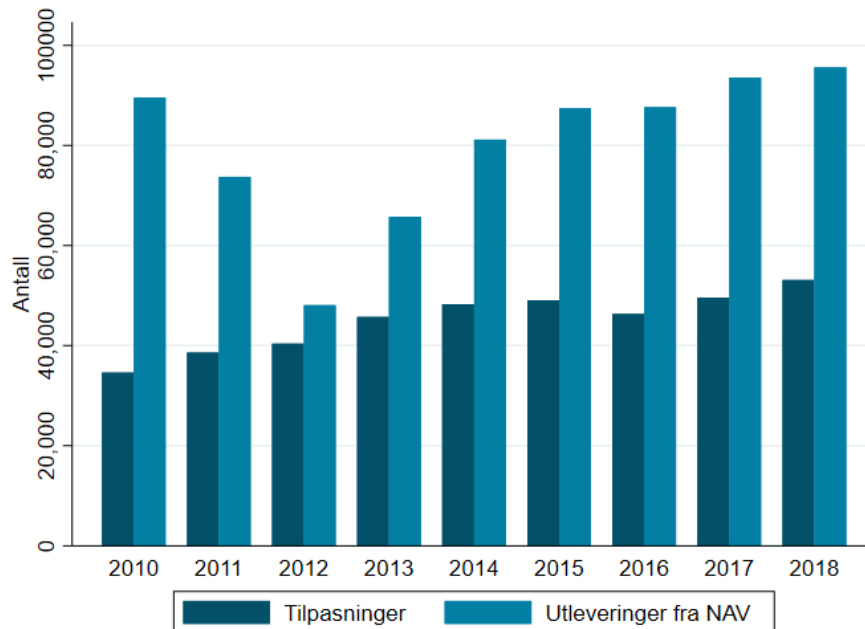
Avtalespesialister som tilbyr tilpasning av høreapparat må enten gjøre både utredningen og tilpasningen selv, eller de må ansette en audiograf til å foreta tilpasningen. Vilkåret for refusjonsrett er at audiografen er underlagt avtalespesialistens instruksjonsmyndighet. Dette innebærer at for å utløse takster for tilpasning av høreapparat, må audiografen være ansatt hos avtalespesialisten.

Av disse utgjør ca. 25 millioner refusjon av ca. 60 000 takster for tilpasning av ett eller flere høreapparater, og 35 millioner for refusjon av ca. 90 000 takster for etterkontroller av høreapparat.

Omfang

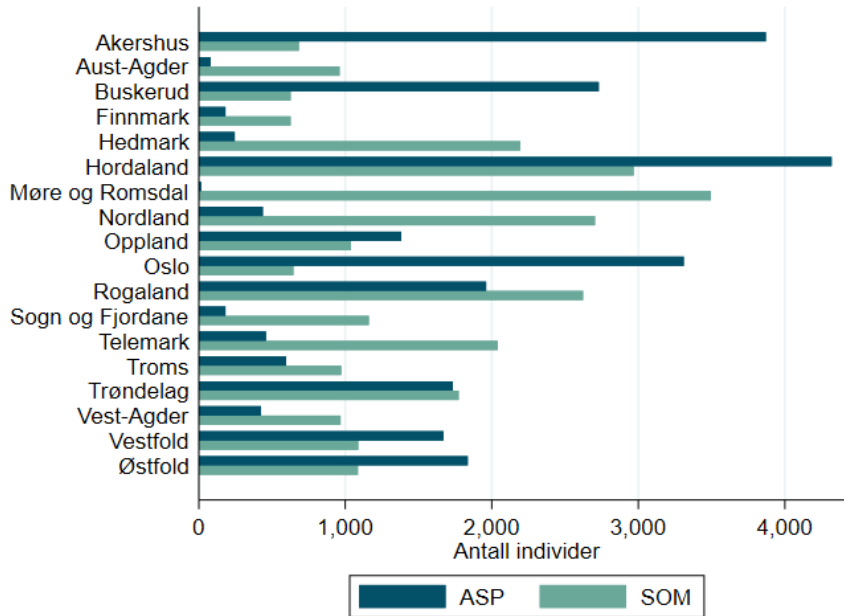
Tall fra NPR viser at det var registrert 53 000 pasienter med høreapparattilpasninger fordelt på 28 000 i hørselssentraler og 25 000 hos avtalespesialister (Figur 1). Samtidig ble det utlevert ca. 93 000 høreapparater over NAV-systemet. Dette tilsvarer at det er ca. 75% som får tilpasset to apparater

(binaural tilpasning). Det er en viss økning i antallet tilpasninger siden 2010. Det er først og fremst avtalespesialistene som har stått for økningen i tilpasninger av høreapparater.

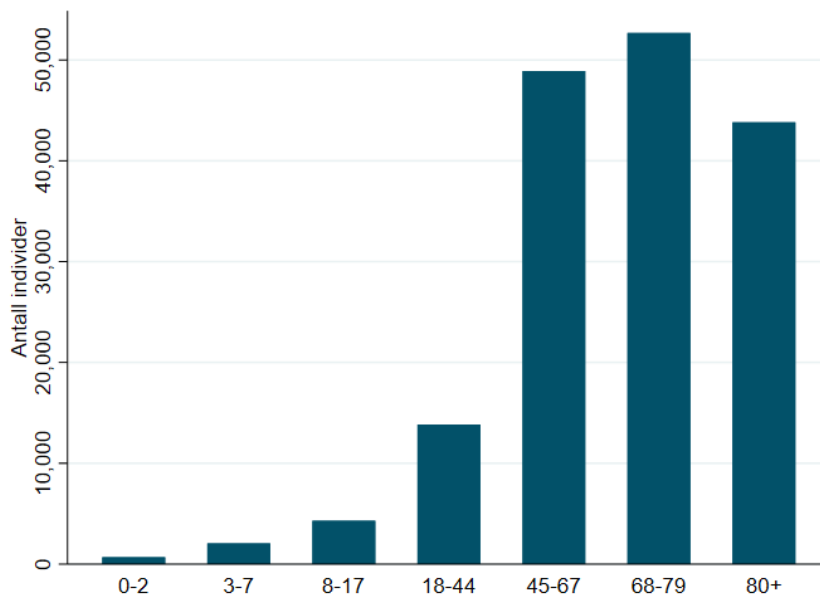
Figur 1. Antall personer som har fått høreapparattilpasning ved somatiske sykehus eller hos avtalespesialist registrert med aktivitetskode DXGT00 (Fra NPR) sammenlignet med antall høreapparater dekket av NAV i Norge (Utarbeidet for NAV <http://www.n-t-a-f.org/HA-statistikk.htm>). Variasjon rundt 2010-2012 skyldes endringer i ordning med utprøvningslager.

Hvorvidt en tilpasning av høreapparat skjer hos avtalespesialist eller på høresentral varierer stort mellom tidligere fylker (Figur 2).

Figur 2. Antall personer som har fått tilpasset høreapparat (DXGT00) i spesialisthelsetjenesten (avtalespesialist, ASP eller ved hørselssentral, SOM) i ulike fylker i løpet av 2018.

Det var i alt 173 000 personer som i 2018 fikk poliklinisk behandling i spesialisthelsetjenesten for en hørselsrelatert hoved- eller bidiagnose. Mesteparten av pasientene var i alderen over 45 år (Figur 3). Totalt antall hørselsrelaterte konsultasjoner var 345 000.

Figur 3. Antall personer som har blitt behandlet i spesialisthelsetjenesten (avtalespesialist eller ved hørselssentral) for en hørselsrelatert hoved- eller bidiagnose registrert i NPR i løpet av 2018.